

Bruselj, 29. november 2022
(OR. en)

Medinstitucionalna zadeva:
2022/0391 (COD)

15390/22
ADD 4

PI 169
COMPET 967
MIGR 379
IND 519
IA 207
CODEC 1863

SPREMNI DOPIS

Pošiljatelj:	za generalno sekretarko Evropske komisije: direktorica Martine DEPREZ
Datum prejema:	28. november 2022
Prejemnik:	Thérèse BLANCHET, generalna sekretarka Sveta Evropske unije
Št. dok. Kom.:	SWD(2022) 369 final
Zadeva:	DELOVNI DOKUMENT SLUŽB KOMISIJE POVZETEK POROČILA O OCENI UČINKA Spremni dokument k Predlogu UREDBE EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA o spremembi UREDBE SVETA (ES) št. 6/2002 o modelih Skupnosti in razveljavitvi Uredbe Komisije (ES) št. 2246/2002 in Predlogu DIREKTIVE EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA o pravnem varstvu modelov (prenovitev)

Delegacije prejmejo priloženi dokument SWD(2022) 369 final.

Priloga: SWD(2022) 369 final

EVROPSKA
KOMISIJA

Bruselj, 28.11.2022
SWD(2022) 369 final

DELOVNI DOKUMENT SLUŽB KOMISIJE
POVZETEK POROČILA O OCENI UČINKA

Spremni dokument k

Predlogu
UREDBE EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA
o spremembi UREDBE SVETA (ES) št. 6/2002 o modelih Skupnosti in razveljavitvi
Uredbe Komisije (ES) št. 2246/2002

in

Predlogu
DIREKTIVE EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA
o pravnem varstvu modelov (prenovitev)

{COM(2022) 666 final} - {COM(2022) 667 final} - {SEC(2022) 422 final} -
{SWD(2022) 367 final} - {SWD(2022) 368 final}

Povzetek
Ocena učinka Predloga uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o spremembi Uredbe Sveta (ES) št. 6/2002 o modelih Skupnosti ter razveljavitvi Uredbe Komisije (ES) št. 2246/2002 in Predloga direktive Evropskega parlamenta in Sveta o pravnem varstvu modelov (prenovitev).
A. Potreba po ukrepanju
Zakaj? V čem je težava?
Zakoni držav članic, ki zagotavljajo varstvo modelov na nacionalni ravni, so bili delno usklajeni z Direktivo 98/71/ES o modelih. Kot dopolnitev nacionalnih sistemov je bilo leta 2003 z Uredbo (ES) št. 6/2002 o modelih Skupnosti vzpostavljeno enotno varstvo (tj. z enakim učinkom po vsej EU) za modele. Medtem ko nacionalne modele registrirajo nacionalni uradi za intelektualno lastnino držav članic, modele Skupnosti (registrirani modeli Skupnosti) registrira in upravlja Urad Evropske unije za intelektualno lastnino (EUIPO). Glede na ozemeljski obseg gospodarske dejavnosti se lahko podjetja in oblikovalci torej odločijo za pravico do registriranega modela na nacionalni ravni ali na ravni Skupnosti ali pa zaprosijo za vzporedno varstvo na istem ozemlju prek nacionalnega sistema in sistema Skupnosti ter ga ohranjajo. „Skupnost“ v tem smislu pomeni „EU“. Glavno nerešeno vprašanje ostaja zaščita poprodajnega trga vidnih nadomestnih delov. V 12 državah članicah je v tem sektorju dovoljena svobodna konkurenca, v ostalih pa proizvajalci ohranjajo monopol, kljub spodbudam za odpiranje trga, ki so vključene v direktivo o modelih. Zakonodaja EU o varstvu modelov je, odkar je bila sprejeta, ostala praktično nespremenjena. V oceni te zakonodaje (SWD(2020) 264 final) je bilo ugotovljeno, da sistem varstva modelov v EU na splošno deluje dobro, vendar obstajajo nekatere pomanjkljivosti, ki jih je treba odpraviti, da bo ustrezal namenu v digitalni dobi ter bo bolj dostopen in učinkovit za podjetja, MSP (mala in srednja podjetja) in posamezne oblikovalce. Komisija je zato napovedala (v sporočilu iz leta 2020), da bo revidirala zakonodajo EU o varstvu modelov. To revizijo sta podprla tako Evropski parlament kot Svet. Namen te revizije je obravnavati zlasti dve glavni težavi: 1. kar je najpomembnejše, motnje v trgovini znotraj EU in ovire za konkurenco v nekaterih državah članicah v zvezi z nadomestnimi deli za popravila; 2. odvrčanje podjetij, zlasti malih in srednjih, ter posameznih oblikovalcev od tega, da bi na ravni EU ali nacionalni ravni zaprosili za varstvo registriranih modelov zaradi delno zastarelih, zapletenih postopkov in neoptimalnih pristojbin, ki jih je treba plačati za registrirani model Skupnosti, ter različnih pravil na nacionalni ravni, ki še niso usklajena s pravili sistema registriranih modelov Skupnosti.
Kaj naj bi prinesla ta pobuda?
Splošni cilj te pobude je spodbujati prispevek k odličnosti modelov, inovativnosti in konkurenčnosti v EU z zagotavljanjem, da sistem varstva modelov ustreza namenu v digitalni dobi ter postane dostopnejši in učinkovitejši za posamezne oblikovalce, MSP in panoge, ki so močno odvisne od modelov. Poleg tega je njen cilj vzpostavitev enotnega trga za nadomestne dele za popravila. Iz teh splošnih ciljev so izpeljani naslednji trije posebni cilji: (i) odprtje poprodajnega trga nadomestnih delov za konkurenco; (ii) povečanje dostopnosti, učinkovitosti in cenovne ugodnosti varstva registriranih modelov Skupnosti; (iii) povečanje dopolnjevanja in interoperabilnosti med sistemi modelov Skupnosti in nacionalnimi sistemi modelov, zlasti z uskladitvijo postopkovnih pravil.
Kakšna je dodana vrednost ukrepanja na ravni EU?
Panoge, ki so močno odvisne od modelov, znatno prispevajo h gospodarstvu EU: v obdobju 2014–2016 so predstavljale skoraj 16 % BDP EU in 14 % vseh delovnih mest. Uresničevanje ciljev te pobude zato obeta pozitiven vpliv na take panoge, ki so močno odvisne od modelov, vključno z njihovim

prispevkom k zaposlovanju.

Sistem modelov Skupnosti je bil vzpostavljen z uredbo EU, zato ga je mogoče spremeniti le z njo. Ukrepe, katerih cilj je razširiti sedanjo raven približevanja nacionalnih pravil o modelih, je treba še naprej izvajati z direktivo o modelih, zato jih je mogoče sprejeti le na ravni EU, tudi zaradi potrebe po zagotovitvi skladnosti s sistemom registriranih modelov Skupnosti.

Kar zadeva zlasti vprašanje nadomestnih delov, je enotni trg mogoče vzpostaviti le na ravni EU. Več kot 20-letne izkušnje s sedanjo direktivo o modelih niso pokazale močnih teženj po uskladitvi med državami članicami na prostovoljni podlagi ali s samoregulacijo industrije.

Ukrepanje na ravni EU bi tako zagotovilo, da bi sistem varstva modelov v Evropi kot celoti postal bistveno dostopnejši in učinkovitejši za podjetja, zlasti za MSP, in posamezne oblikovalce. Vzpostavitev enotnega trga nadomestnih delov za popravila bi povečala konkurenco in znatno koristila potrošnikom, ki bi lahko izbirali med konkurenčnimi deli po nižjih cenah.

B. Rešitve

Katere zakonodajne in nezakonodajne možnosti politike so se upoštevale? Ali ima katera od njih prednost? Zakaj?

- **Izhodiščni scenarij – brez sprememb:** Sedanja pravila in postopki se še naprej uporabljajo.

Kar zadeva varstvo nadomestnih delov, obstajajo naslednje tri možnosti politike:

- **možnost 1.1 – popolna liberalizacija za vse modele:** trg nadomestnih delov, ki se morajo ujemati, je treba odpreti za konkurenco v celotni EU ter ga razširiti na obstoječe in nove modele;
- **možnost 1.2 – takojšnja popolna liberalizacija za nove modele, ki ji po prehodnem 10-letnem obdobju sledi popolna liberalizacija za stare modele:** kot možnost 1.1, vendar bi bili modeli, ki so bili odobreni že pred začetkom veljavnosti novega akta, še naprej zaščiteni v prehodnem 10-letnem obdobju;
- **možnost 1.3 – popolna liberalizacija samo za nove modele:** na modele, ki so že bili odobreni pred začetkom veljavnosti novega akta, to ne bi vplivalo, njihovo varstvo pa bi lahko trajalo največ 25 let.

Kar zadeva zapletene postopke v zvezi z registriranimi modeli Skupnosti, obstaja ena (soglasno podprta) možnost:

- **možnost 2 – poenostavitev in racionalizacija postopkov v zvezi z registriranimi modeli Skupnosti,** na primer s posodobitvijo zahtev za predstavitev modela in z olajšanjem vložitve združenih prijav z odpravo zahteve po „enotnosti razreda“.

Kar zadeva neoptimalne pristojbine za registrirane modele Skupnosti, obstaja ena možnost z dvema podmožnostma:

- **možnost 3 – nižja pristojbina za registracijo registriranega modela Skupnosti in enostavnejše združene prijave:** ta možnost omogoča lažji dostop do varstva registriranih modelov Skupnosti, zlasti za MSP (cenejša pridobitev pravice in prvo podaljšanje), hkrati pa z zvišanjem pristojbin za poznejša podaljšanja odvrča podjetja od ohranjanja neuporabljenih modelov v registru;

podmožnost 3.1: pristojbina za registracijo posameznega registriranega modela Skupnosti se zniža s 350 EUR na 250 EUR. Za vsak dodatni model, ki je del združene prijave, se pristojbina zniža na 125 EUR. Pristojbina za prvo podaljšanje znaša 70 EUR; za drugo podaljšanje 140 EUR; za tretje podaljšanje 280 EUR in za četrto podaljšanje 560 EUR;

podmožnost 3.2: pristojbina za registracijo prav tako znaša 250 EUR, vendar je za vsak dodatni model v združeni prijavi znižana na 100 EUR. Vse pristojbine za podaljšanje so višje kot v sedanjem sistemu. Pristojbina za prvo podaljšanje znaša 80 EUR; za drugo podaljšanje 160 EUR; za tretje podaljšanje 320 EUR in za četrto podaljšanje 640 EUR.

Kar zadeva različna pravila na nacionalni ravni, obstajata dve možnosti:

- **možnost 4.1:** delna nadaljnja uskladitev nacionalnih zakonov, ki bo zagotovila večjo skladnost s sistemom registriranih modelov Skupnosti. Ta možnost vključuje dodajanje določb direktivi o modelih o izbranih vidikih prava modelov, ki jih ta še ne obravnava in za katere so deležniki ugotovili, da so najbolj potrebni uskladitve (zlasti v zvezi s postopki) z Uredbo o modelih Skupnosti;
- **možnost 4.2:** popolna uskladitev nacionalnih zakonov in postopkov v zvezi z modeli. Ta pristop bi temeljil na možnosti 4.1 in bi vključeval njene zgoraj navedene elemente, pa tudi vse preostale vidike materialnega prava in postopkov v zvezi z modeli, ki so del uredbe o modelih Skupnosti, ne pa tudi direktive o modelih.

Prednost ima kombinacija možnosti, ki vključuje **možnost 1.2, možnost 2, možnost 3.1 in možnost 4.1**.

Možnost 1.2 se šteje za najbolj sorazmerno za doseg popolne uskladitve na enotnem trgu po načelu liberalizacije. Je v skladu z duhom prehodne ureditve nadomestnih delov v direktivi o modelih, katere cilj je popolna liberalizacija trga nadomestnih delov v EU.

Ta možnost je tudi v skladu z namero Komisije iz prejšnjega predloga iz leta 2004 ter skladna z Uredbo (EU) št. 461/2010 (uredba o skupinski izjemi za motorna vozila) in jo dopolnjuje na področju protimonopolne ureditve. Liberalizacija trga nadomestnih delov bi pripomogla k temu, da bi lahko podjetja in potrošniki na avtomobilskem prodajnem trgu v celoti izkoristili to protimonopolno ureditev.

Nazadnje, možnost 1.2 je skladna s prizadevanji v okviru pobude za trajnostne izdelke, katere cilj je spodbujanje popravil in krožnega gospodarstva, in jih dopolnjuje ter je usklajena z mednarodnim Sporazumom o trgovinskih vidikih pravic intelektualne lastnine.

Možnost 2 bi skupaj z možnostjo 3.1 omogočila, da bi bilo varstvo registriranih modelov Skupnosti dostopnejše in cenovno ugodnejše za podjetja (ki sledijo tehnološkemu napredku), ter obeta pomembne pozitivne učinke in jasne koristi za podjetja, zlasti za MSP, in posamezne oblikovalce.

Možnost 4.1, zlasti z dodajanjem glavnih postopkovnih pravil v direktivo o modelih v skladu z uredbo o modelih Skupnosti, bi podjetjem in oblikovalcem olajšala pridobitev varstva modelov v državah članicah ob nižjih stroških, tudi s kombinirano uporabo nacionalnih sistemov in sistemov registriranih modelov Skupnosti.

Ta možnost bi pozitivno vplivala tudi na sodelovanje med uradom EUIPO in nacionalnimi uradi za intelektualno lastnino, saj bi olajšala vse večje zbliževanje praks in razvoj skupnih orodij za nova področja, kjer je uskladitev zaželeno (npr. razveljavitev modelov). To obeta nadaljnje neto koristi za uporabnike sistemov varstva modelov ob hkratnem izboljšanju njihovega dopolnjevanja in interoperabilnosti.

Analiza in pretekle izkušnje s prostovoljnimi pristopi so Komisijo pripeljale do sklepa, da je treba vse prednostne možnosti izvesti z zakonodajnimi spremembami direktive o modelih in uredbe o modelih Skupnosti.

Kdo podpira katero možnost?

Predlagano posodobitev, racionalizacijo in nadaljnjo uskladitev sistemov varstva modelov v EU v smislu možnosti 2, 3 in 4.1.b močno podpirajo organi držav članic, Evropski parlament, panoge, ki so močno odvisne od modelov, združenja imetnikov pravic do modelov ter odvetniki in zastopniki na področju intelektualne lastnine.

Odpiranje prodajnega trga nadomestnih delov v smislu možnosti 1.2 močno podpirajo neodvisni proizvajalci in distributerji nadomestnih delov, združenja, ki zastopajo njihove interese, akademska sfera in potrošniške organizacije.

C. Učinki prednostne možnosti

Kakšne so koristi prednostne možnosti (če obstaja, sicer glavnih možnosti)?

Za potrošnike: liberalizacija prodajnega trga nadomestnih delov z uporabo možnosti 1.2 bi

pomenila prihranke v višini 340–544 milijonov EUR. Ti prihranki bi se v celoti uresničili po predlaganem 10-letnem prehodnem obdobju. V tem obdobju bi se koristi vsako leto povečale za 4 do 13 milijonov EUR.

Za podjetja in posameznike, ki vložijo prijavo za varstvo modela: s prilagoditvijo pristojbin za registrirane modele Skupnosti z uporabo možnosti 3.1 bi se znižali stroški osnovnega dostopa do registracije in zagotovili letni prihranki v višini 6 milijonov EUR tistim, ki zaprosijo za varstvo modelov za obdobje od 5 do 10 let.

S poenostavitvijo in racionalizacijo sistema registriranih modelov Skupnosti z uporabo možnosti 2 bi se olajšal dostop do registracije ter hkrati zagotovili večja predvidljivost in pravna varnost. Kolikor je to mogoče količinsko ovrednotiti, bi to pomenilo letne prihranke v višini 1,6 milijona EUR zaradi posodobitve zahtev za predstavitev modelov in razširjene možnosti za vložitev združenih prijav.

Nadaljnja uskladitev pravil z uporabo možnosti 4.1 bi podjetjem in oblikovalcem olajšala pridobitev varstva modelov v državah članicah ob nižjih stroških, tudi s kombinirano uporabo nacionalnih sistemov in sistemov registriranih modelov Skupnosti. Zagotovila bi večjo predvidljivost (manjša potreba po zunanjem strokovnem znanju), prispevala k znižanju stroškov upravljanja portfeljev intelektualne lastnine in olajšala preklic registriranih modelov, ki niso upravičeni do varstva.

Za urad EUIPO: poenostavitev in racionalizacija postopkov z uporabo možnosti 2 bi uradu EUIPO omogočili učinkovitejše izvajanje postopkov v zvezi z registriranimi modeli Skupnosti (manj pomanjkljivih prijav za obravnavo ter lažje upravljanje delovnih postopkov in informacijskega okolja zaledne službe zaradi uskladitve s postopki, povezanimi z blagovnimi znamkami EU). To bi še dodatno olajšalo nalogo urada EUIPO, da v sodelovanju z nacionalnimi uradi za intelektualno lastnino spodbuja zbliževanje praks in orodij (pri čemer bi se urad EUIPO uporabljal kot merilo).

Za države članice in nacionalne urade za intelektualno lastnino: nadaljnja uskladitev pravil z uporabo možnosti 4.1 bi nacionalnim uradom za intelektualno lastnino omogočila, da postanejo privlačnejši in konkurenčnejši v dvostopenjskem sistemu varstva modelov v EU. Z razširjeno uskladitvijo pravil bi ti uradi lahko izkoristili tudi razširjeno sodelovanje z uradom EUIPO za spodbujanje zbliževanja praks in orodij.

Kakšni so stroški prednostne možnosti (če obstaja, sicer glavnih možnosti)?

Za proizvajalce motornih vozil: neposrednih stroškov ni, vendar bi liberalizacija poprodajnega trga nadomestnih delov povzročila izgubo dohodka, ki bi ustrezala pričakovanim prihrankom za potrošnike.

Za podjetja in posameznike, ki vložijo prijavo za varstvo modela: prenovljeni sistemi varstva modelov bi se morali prilagoditi novim pravilom, vključno z učnim procesom.

Za urad EUIPO: poenostavitev z uporabo možnosti 2 (razširitev možnosti vložitve združenih prijav) in prilagoditev pristojbin z uporabo možnosti 3.1 bi pomenili izgubo prihodkov, ki bi ustrezala prihrankom pri pristojbinah za podjetja in posameznike. Možnosti bi vključevali tudi (manjše) izvedbene stroške za prilagoditev delovnih postopkov in informacijskih procesov.

Za države članice in nacionalne urade za intelektualno lastnino: nadaljnja uskladitev pravil z možnostjo 4.1, zlasti na področju postopkov (npr. uvedba postopkov ugotavljanja ničnosti v uradih), bo vključevala izvedbene stroške. Vendar se ti stroški štejejo za sprejemljive in sorazmerne.

Kakšen bo vpliv na podjetja, MSP ter mikropodjetja?

Poenostavitev postopkov v zvezi z registriranimi modeli Skupnosti z uporabo možnosti 2 in prilagoditev pristojbin za registrirane modele Skupnosti z uporabo možnosti 3.1 bi bila zlasti koristna za MSP, saj bi se tako olajšal dostop do registracije modelov za začetno 5- ali 10-letno obdobje, slednja pa bi postala tudi cenovno dostopnejša. MSP za razliko od velikih podjetij ne prijavljajo le manj modelov, temveč se odločajo tudi za krajša obdobja varstva.

Z uporabo možnosti 4.1 bi se olajšal tudi dostop do varstva modelov v državah članicah (tudi s kombinirano uporabo nacionalnih sistemov in sistemov registriranih modelov Skupnosti zaradi njihove večje interoperabilnosti), zlasti za MSP. To bi bilo tudi rezultat večje predvidljivosti in pravne varnosti,

saj so manjša podjetja bolj odvisna od zunanjega pravnega strokovnega znanja.
Zagotavljanje postopkov glede ugotavljanja ničnosti na uradih bi dodatno pomagalo zlasti MSP pri učinkovitem izbrisu ničnih modelov iz registrov modelov.
Ali bo prišlo do znatnih učinkov na nacionalne proračune in uprave?
Nacionalni uradi za intelektualno lastnino držav članic bi imeli minimalne, sorazmerne izvedbene stroške zaradi večje usklajenosti pravil, zlasti za postopke v zvezi z modeli.
Ali bo imela pobuda še druge pomembne učinke?
Drugi pomembni učinki se ne pričakujejo.
D. Spremljanje
Kdaj se bo politika pregledala?
Pet let po začetku polne uporabe uredbe bo Komisija Evropskemu parlamentu in Svetu EU predložila poročilo o izvajanju uredbe.